

ТОВ «БЕРДЯНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ І БІЗНЕСУ»

**ПРОГРАМА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ УСНОЇ СПІВБЕСІДИ
З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ**

для здобуття освітнього ступеня бакалавр за спеціальними умовами

РЕКОМЕНДОВАНО

Вченою радою університету

"27" травня 2022 р.

Протокол № 12

РОЗГЛЯНУТО ТА СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри соціально-гуманітарних дисциплін "20" травня 2022 р.

Протокол № 9

Київ — 2022

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Брати участь у конкурсі за результатами вступних іспитів на основі повної загальної середньої освіти мають право особи, які визначені Правилами прийому, як такі, що вступають за спеціальними умовами для здобуття освітнього ступеня бакалавр .

Вступники складають вступний іспит з української мови у формі усної індивідуальної співбесіди відповідно до програм зовнішнього незалежного оцінювання відповідного року.

Використання електронних приладів, підручників, навчальних посібників та інших матеріалів під час вступного іспиту заборонено.

ВСТУП

Готуючись до вступу до закладу вищої освіти, абітурієнти повинні усвідомлювати, що знання мови належать до найважливіших сутностей людини. Вони є засобом і матеріалом формування і становлення особистості людини, її інтелекту, волі, почуттів і формою буття. Мова – це безперервний процес пізнання світу, його освоєння людиною.

Завдання для проведення вступного випробування з української мови розроблено на основі Закону «Про освіту», Закону «Про загальну середню освіту», Державного стандарту базової та повної загальної освіти та програм для загальноосвітніх навчальних закладів з дисциплін «Українська мова».

Завдання з української мови мають на меті виявити:

- рівень засвоєння шкільної програми;
- практичні навички користування мовою;
- володіння українським літературним мовленням.

ВИМОГИ ДО РІВНЯ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Абітурієнти повинні:

- **знати** зміст мовних понять і термінів;
- **розпізнавати** мовні явища й закономірності;
- **групувати** і класифікувати вивчені мовні явища;
- **визначати** істотні ознаки мовних явищ;
- **розуміти** значення й особливості функціонування мовних одиниць;
- **установлювати** причинно-наслідкові зв'язки мовних явищ;
- **застосовувати** знання з фонетики, лексики, фразеології, морфеміки, словотвору, морфології, синтаксису та лінгвістики тексту в практичних ситуаціях;
- **розуміти** фактичний зміст, причинно-наслідкові зв'язки, тему, основну думку та виражально-зображувальні засоби прочитаного тексту;
- **оцінювати** мовлення з погляду дотримання основних орфоепічних, лексичних, морфологічних, синтаксичних норм української мови;
- **оцінювати** письмові висловлювання з погляду мовного оформлення й ефективності досягнення поставлених комунікативних завдань;
- **відрізняти** випадки правильного використання мовних засобів від помилкових;
- **створювати** власні висловлення, чітко формулюючи тезу, наводячи переконливі аргументи, використовуючи доречні приклади, логічно й послідовно викладаючи думки та формулюючи відповідні висновки;
- **використовувати** різноманітні виражальні засоби, граматичні конструкції, лексичне і фразеологічне багатство української мови в процесі спілкування для оптимального досягнення мети спілкування;
- **оформлювати** письмове мовлення відповідно до орфографічних, граматичних і пунктуаційних норм української мови.

Абітурієнти повинні володіти такими навичками та вміннями з української мови:

- говорити українською мовою з дотриманням правил літературної вимови;
- грамотно й охайно писати;
- виразно читати та наводити приклади;
- застосовувати теоретичні знання до конкретного мовного матеріалу;
- знаходити й обґрунтовувати орфограми та пунктограми;
- пояснювати фонетичні, лексичні, морфологічні, синтаксичні явища у прикладах;
- правильно ставити і пояснювати розділові знаки;
- правильно писати ділові папери;
- створювати та редагувати власний текст.

ОСНОВНІ РОЗДІЛИ ТА ЇХ КОРОТКИЙ ЗМІСТ УКРАЇНСЬКА МОВА

1. Фонетика. Графіка

Фонетика як розділ мовознавчої науки про звуковий склад мови. Звуки мови й звуки мовлення. Голосні й приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінкі і глухі. Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв *я, ю, є, ї, щ*. Склад. Складоподіл. Наголос, наголошені й ненаголошені склади. Уподібнення приголосних звуків. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Основні випадки чергування *у-в, і-й*.

2. Лексикологія. Фразеологія

Лексикологія як учення про слово. Ознаки слова як мовної одиниці. Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальноживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Лексика української мови з погляду активного й пасивного вживання. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про стійкі сполуки слів і вирази. **Фразеологізми**. Приказки, прислів'я, афоризми.

3. Будова слова. Словотвір

Будова слова. Основа слова й закінчення. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення.

Словотвір. Твірні основи при словотворенні. Основа похідна й непохідна. Основні способи словотворення в українській мові: префіксальний, префіксально-суфіксальний, суфіксальний, безсуфіксальний, складання слів або основ, перехід з однієї частини мови в іншу. Основні способи творення іменників, прикметників, дієслів, прислівників. Складні слова. Способи їх творення. Сполучні голосні [о], [е] у складних словах.

4. Морфологія

Морфологія як розділ мовознавчої науки про частини мови.

Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Іменники спільного роду. Число іменників. Іменники, що вживаються в обох числових формах. Іменники, що мають лише форму однини або лише форму множини. Відмінки іменників. Відміни іменників: перша, друга, третя, четверта. Поділ іменників першої та другої відмін на групи. Особливості вживання та написання відмінкових форм. Букви *-а(-я), -у(-ю)* в закінченнях іменників другої відміни. Відмінювання іменників, що мають лише форму множини. Невідмінювані іменники в українській мові. Написання і відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові

Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням: якісні, відносні та присвійні. Явища взаємопереходу прикметників з одного розряду в інший. Якісні прикметники. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення (проста та складена форми). Зміни

приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників. Повні й короткі форми якісних прикметників. Особливості відмінювання прикметників (тверда та м'яка групи).

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди числівників за значенням: кількісні (на позначення цілих чисел, дробові, збірні) й порядкові. Групи числівників за будовою: прості й складені. Типи відмінювання кількісних числівників:

- 1) *один, одна*;
- 2) *два, три, чотири*;
- 3) від *п'яти* до *двадцяти, тридцять, п'ятдесят ... вісімдесят*;
- 4) *сорок, дев'яносто, сто*;
- 5) *двісті – дев'ятсот*;
- 6) *нуль, тисяча, мільйон, мільярд*;
- 7) збірні;
- 8) дробові.

Порядкові числівники, особливості їх відмінювання.

Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Співвіднесеність займенників з іменниками, прикметниками й числівниками. Розряди займенників за значенням: особові, зворотний, присвійні, вказівні, означальні, питальні, відносні, неозначені, заперечні. Особливості їх відмінювання. Творення і правопис неозначених і заперечних займенників.

Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на *-но, -то*). Безособові дієслова. Види дієслів: доконаний і недоконаний. Творення видових форм. Часи дієслова: минулий, теперішній, майбутній. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного і наказового способів дієслів. Словозміна дієслів I і II дієвідміни. Особові і числові форми дієслів (теперішнього і майбутнього часу й наказового способу). Родові і числові форми дієслів (минулого часу й умовного способу). Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього і майбутнього часу.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні і пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на *-но, -то*.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівники доконаного й недоконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот.

Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прислівників за значенням. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних при творенні прислівників вищого та найвищого ступенів. Правопис прислівників на *-о, -е*, утворених від прикметників і дієприкметників. Написання прислівників разом і через дефіс.

Прийменник як службова частина мови. Групи прийменників за походженням: непохідні (первинні) й похідні (вторинні, утворені від інших слів). Групи прийменників за будовою: прості, складні й складені. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника.

Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні (єднальні, протиставні, розділові) й підрядні (часові, причинові, умовні, способу дії, мети, допустові, порівняльні, з'ясувальні, наслідкові). Групи сполучників за вживанням (одиничні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені).

Частка як службова частина мови. Групи часток за значенням і вживанням: формотворчі, словотворчі, модальні.

Вигук як частина мови. Групи вигуків за походженням: непохідні й похідні. Значення вигуків. Звуконаслідувальні слова.

5. Синтаксис

Завдання синтаксису. Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення.

Словосполучення. Головне й залежне слово в словосполученні. Типи словосполучень за морфологічним вираженням головного слова. Словосполучення непоширені й поширені.

Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень у сучасній українській мові: за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю чи відсутністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю чи відсутністю засобів ускладнення (однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертання).

Просте двоскладне речення. Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Особливості узгодження присудка з підметом. Способи вираження підмета. Типи присудків: простий і складений (іменний і дієслівний). Способи їх вираження.

Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні. Означення узгоджене й неузгоджене. Прикладка як різновид означення. Додаток. Типи обставин за значенням. Способи вираження означень, додатків, обставин. Порівняльний зворот. Функції порівняльного звороту в реченні (обставина способу дії, присудок).

Односкладні речення. Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні). Способи вираження головних членів односкладних речень. Розділові знаки в односкладному реченні.

Речення з однорідними членами. Узагальнюючі слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Звертання непоширені й поширені. Речення зі вставними словами, словосполученнями, реченнями, їх значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки – непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнюючі члени речення. Розділові знаки в реченні з однорідними членами.

Складне речення. Ознаки складного речення. Засоби зв'язку простих речень у складному:

- 1) інтонація та сполучники або сполучні слова;
- 2) інтонація.

Типи складних речень за способом зв'язку їх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення.

Складносурядне речення. Єднальні, протиставні та розділові сполучники в складносурядному реченні. Сміслові зв'язки між частинами складносурядного речення.

Складнопідрядне речення, його будова. Головне й підрядне речення. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку у складнопідрядному реченні. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умовні, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, їх типи за характером зв'язку між частинами:

- 1) складнопідрядні речення з послідовною підрядністю;
- 2) складнопідрядні речення з однорідною підрядністю;
- 3) складнопідрядні речення з неоднорідною підрядністю. **Безсполучникове складне речення.** Типи безсполучникових складних

речень за характером смислових відношень між складовими частинами-реченнями:

- 1) з однорідними частинами-реченнями (рівноправними);
- 2) з неоднорідними частинами (пояснюваною і пояснювальною). Розділові знаки в

безсполучниковому складному реченні.

Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку.

Способи відтворення чужого мовлення. Пряма й непряма мова. Речення з прямою мовою. Слова автора. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог.

6. Стилїстика

Стилї мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їх основні ознаки, функції.

7. Орфоепія

Вимова голосних (наголошених і ненаголошених). Вимова приголосних звуків:

- 1) [дж], [дз], [дз'];
  - 2) [г];
  - 3) [ж], [ч], [ш], [дж];
  - 4) груп приголосних (уподібнення, спрощення);
  - 5) м'яких приголосних;
  - 6) подовжених приголосних.
- Вимова слів з апострофом.

8. Орфографія

Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [e], [и], [o] в коренях слів. Спрощення в групах приголосних. Сполучення *йо,ьо*. Правила вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Позначення чергування приголосних звуків на письмі. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Написання чоловічих і жіночих імен по батькові, прізвищ. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис *н* та *ни* у прикметниках, дієприкметниках, *не* з різними частинами мови. Особливості написання числівників. Написання окремо (сполучень прислівникового типу), разом і через дефіс (прислівників, службових частин мови, вигуків).

9. Розвиток мовлення

Загальне уявлення про спілкування й мовлення; види мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письмо); адресант і адресат мовлення; монологічне й діалогічне мовлення; усне й писемне мовлення; основні правила спілкування. Тема й основна думка висловлювання. Вимоги до мовлення (змістовність, логічна послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність). Текст, поділ тексту на абзаци, мікротеми. Мовні засоби зв'язку речень у тексті. Типи мовлення (розповідь, опис, роздум). Структура тексту типу розповіді, опису, роздуму.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ВСТУПНЕ ВИПРОБУВАННЯ:

- Алфавіт. Звуки та букви української мови. Звукове значення букв Ї, Я, Ю, Є.
- Правопис знака м'якшення.
- Вживання апострофа.
- Чергування звуків в українській літературній мові.
- Подвоєння та подовження приголосних на письмі.
- Спрощення груп приголосних.
- Правопис префіксів і суфіксів.
- Правопис слів іншомовного походження.
- Правопис великої літери у власних назвах.
- Правопис складних слів.
- Групи слів за значенням: синоніми, антоніми, омоніми, пароніми.
- Іменник як частина мови. Особливості правопису закінчень іменника II відміни чоловічого роду в родовому відмінку однини.
- Іменник. Написання складних іменників.
- Прикметник як частина мови. Правопис складних прикметників.
- Числівник як частина мови. Особливості відмінювання числівників.
- Дієслово як частина мови. Правопис особових закінчень дієслів. Дієприкметник та дієприслівник.
- Особливості відмінювання та написання займенників.
- Правопис прислівників.
- Правопис сполучників.
- Правопис прийменників.
- Правопис часток.
- Написання не, ні з різними частинами мови.
- Словосполучення. Речення. Види простих речень.
- Написання тире між підметом і присудком.
- Головні та другорядні члени речення.
- Розділові знаки у безсполучникових складних реченнях.
- Розділові знаки у складнопідрядному реченні.
- Розділові знаки у складносурядному реченні.
- Розділові знаки у реченнях з різними видами зв'язку.
- Розділові знаки у реченнях з прямою мовою, цитатами.
- Розділові знаки у реченнях з відокремленими означеннями.
- Розділові знаки у реченнях з відокремленими обставинами.
- Розділові знаки у реченнях з відокремленими додатками.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання результатів знань вступника з мови здійснюється на основі:

а) врахування основної мети, що передбачає різнобічний мовленнєвий розвиток особистості;

б) освітнього змісту навчального предмета, який розподіляється на чотири елементи: знання, вміння й навички, досвід творчої діяльності і досвід емоційно-ціннісного ставлення до світу;

в) функціонального підходу до мовного курсу, який передбачає вивчення мовної теорії в аспекті практичних потреб розвитку мовлення.

Об'єктами оцінювання мають бути:

- мовленнєві вміння й навички з чотирьох видів мовленнєвої діяльності;
- знання про мову й мовлення;
- мовні вміння та навички;
- досвід творчої діяльності;
- досвід особистого емоційно-ціннісного ставлення до світу.

При оцінюванні усної відповіді потрібно керуватись такими критеріями:

- Повнота і правильність відповіді.
- Ступінь усвідомлення, розуміння вивченого.
- Мовленнєве оформлення відповіді.

Відповідь повинна бути зв'язним, логічно послідовним повідомленням на певну тему, виявляти вміння застосовувати визначення, правила до конкретних випадків.

Рівні навчальних досягнень	Бали		Критерії і норми оцінювання знань абітурієнтів з української мови та літератури
I. Початковий	1	100-107	- Абітурієнт знає навчальний матеріал на рівні елементарного впізнання, але вибрати правильні відповіді з-поміж неправильних практично неспроможний.
	2	108-115	- Абітурієнт трохи орієнтується у вивченому і спроможний правильно відповісти на деякі із запропонованих запитань, свідомо вибрати окремі правильні відповіді.
	3	116-123	- Відповіді абітурієнта засвідчують, що все-таки більша частина ним не виконана. Абітурієнт безпорадний, коли доводиться самостійно формулювати відповіді.
II. Середній	4	124-133	- Формально кількість обраних правильних відповідей переважає половину їх загальної кількості, проте ступінь їх усвідомленості низький. Самостійне формулювання відповідей становить ще великі труднощі.
	5	135-140	- Кількість правильно опрацьованого матеріалу становить більшість, проте кількість неправильних і неповних відповідей ще значна, хоч є уже певні успіхи у їх формулюванні.
	6	141-149	- Абітурієнт в основному виявляє правильне розуміння матеріалу, проте трапляються непоодинокі неправильні відповіді або ж значна кількість неповних відповідей.

III Достатній	7	150-157	- Абітурієнт здебільшого правильно і більш-менш повно дає відповіді щодо завдань, хоч помилки ще трапляються.
	8	158-163	- Абітурієнт звичайно правильно і повно відповідає на запитання, допускаючи лише поодинокі огріхи, володіє вміннями і навичками викладати матеріал своїми словами; усі відповіді правильні, за винятком одного.
	9	164-173	- Абітурієнт правильно і повно відповідає на запитання, добре володіє практичними навиками грамотно писати, викладати матеріал в будь-якій послідовності, можливі лише окремі стилістичні огріхи. Усі відповіді правильні і повні.
IV. Високий	10	174-181	- Абітурієнт не лише добре володіє матеріалом, застосовує свої знання на практиці, виявляє елементи творчих здібностей у відповідному зв'язному писемному або усному мовленні, можливі лише окремі стилістичні огріхи. Помилки немає.
	11	182-191	- Абітурієнт виявляє достатній рівень творчих здібностей, вільно, вичерпно відповідає на запитання. Помилки немає.
	12	192-200	- Абітурієнт виявляє неординарні творчі здібності. Помилки немає.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА:

1. Авраменко О. М. Українська мова (рівень стандарту): підручник для 11 класу загальн. серед освіти. К.: Грамота, 2019.
2. Глазова О. П. Українська мова (рівень стандарту): підручник для 10 класу загальн. серед. освіти. Харків:Ранок, 2018.
3. Авраменко О.М., Блажко М.Б. Українська мова та література. Довідник. Завдання в тестовій формі. I частина. ЗНО 2018. – К.: Грамота, 2018.
4. Авраменко О.М. Українська мова та література. Збірник завдань у тестовій формі. II частина. ЗНО 2018. — К.: Грамота, 2018.
5. Антонюк Т. М., Стрижаковська О. С., Авдіковська Л. М. Українська мова: навч. посіб. для студентів ВНЗ I-II рівнів акредитації. Чернівці: ДрукАрт, 2014.
6. Ющук І. П. Українська мова: практикум з правопису української мови. К.: Освіта, 2012.
7. Попко О. Г. та ін.. Українська мова та література. Комплексний довідник. – Весна, 2011.

ДОПОМІЖНА:

- 1.Ладоня В.О. Українська мова. Посібник для підготовки молодших спеціалістів вищих навчальних закладів, К.: Вища школа, 2010.
- 2.Фурдуй М.І. Українська мова. Практикум з правопису: Навч. посібник / За ред. В.В. Різуна. – К.: Либідь, 2010. – 272 с.
- 3.Зубков М. Українська мова. Універсальний довідник. – Харків:ВД «ШКОЛА», 2009.
4. Українська мова: Підруч. для 10-11 кл. з укр. та рос. мовами навчання / О.М. Беляєв та ін. - К.: Освіта, 2007.
- 5.Ющук І.П. Українська мова. Практикум з правопису української мови. - К.: Освіта, 2007.

Ви можете користуватися також іншими підручниками, посібниками, довідниками та словниками, рекомендованими Міністерством освіти і науки України.